

Ecologische quickscan Overijsselseweg 10 Goutum

17 mei 2022

Auteur: drs P.G. Vos

Altenaweg 22
9321 XE Altena
Tel: 050 - 7503817
Email: vos@vos-eo.nl

---

1. Inleiding

De opdrachtgever heeft de voormalige productielocatie Goutum van de waterleidingmaatschappij Vitens aangekocht om er een maatschappelijke invulling aan te geven. Daartoe zal het bestemmingsplan moeten worden gewijzigd. Het pompgebouw wordt verbouwd tot woning en er worden kantoor- en educatieve ruimtes gerealiseerd.

De voorgenomen bestemmingsplanwijziging en de nieuwe activiteiten hebben mogelijk effect op beschermde flora en fauna en op beschermde natuurgebieden. Naast soorten die bijzondere bescherming genieten, geldt er een algemene zorgplicht om planten en dieren niet onnodig te verstoren. Daarom dienen flora en fauna en eventuele negatieve effecten in kaart te worden gebracht om deze te kunnen toetsen aan de natuurwetgeving.

Daarom verlangt de gemeente Leeuwarden een ecologisch onderzoek. In veel gevallen is een uitgebreid ecologisch onderzoek niet nodig en kan volstaan worden met een quickscan. In de ecologische quickscan wordt getoetst aan de natuurwetgeving en wordt aangegeven in hoeverre eventueel aanvullend onderzoek nodig is.

2. Plan- en studiegebied

Het plan- en studiegebied ligt aan de Overijsselseweg 10 te Goutum (gem. Leeuwarden, provincie Fryslân). Het plangebied is 0,5 ha groot en wordt begrensd door de Overijsselse weg in het oosten en de bermstoten van de Hendrik Algrawei en de Boksumerdyk in het noorden, westen en zuiden. De woningen met de huisnummers 8, 12 en 14 en de daarbij horende tuinen/erven vallen buiten het plangebied.

Voor inventarisatiedoeleinden wordt een indeling in uurhokken (5x5 km) en kilometerhokken gebruikt om de verspreiding van soorten en vegetaties in kaart te brengen. Het plangebied en de directe omgeving daarvan liggen in het kilometerhok 182-577 (uurhok 06-51).

3. Methode

Het onderzoek bestaat uit een veldonderzoek op de locatie en bureaustudie. Op 5 april 2022 is het plangebied bezocht en is de aanwezigheid van natuurwaarden in kaart gebracht. Aangetroffen beschermde plant- en diersoorten zijn genoteerd.

Het veldonderzoek is een momentopname. Aan de hand van literatuur en gegevens van verschillende instanties is onderzoek gedaan om een beeld van de natuurwaarden van het plangebied aan te vullen. Er is daartoe een globale rapportage opgevraagd bij de Nationale Database Flora & Fauna (NDFF). Literatuur betreft onder meer Van Herk & Aptroot (2004) *Veldgids Korstmossen* en de websites AHN.nl, Bodemdata.nl, Natura2000.nl, Pdok.nl, Topotijdreis.nl, Verspreidingsatlas.nl, WetterskipFryslan.nl en Fryslan.frl (provincie).

---

4. Resultaten

4.1 NDFF

Uit de beknopte levering vanuit de Nationale Database Flora & Fauna (NDFF) blijkt dat de beschikbare gegevens een fragmentarisch karakter hebben. Zes soortgroepen zijn slecht onderzocht en reptielen zijn niet onderzocht in het kilometerhok. De gegevens uit de NDFF zijn aangevuld met gegevens uit literatuurbronnen (Tabel 1).

Tabel 1. Aantal soorten in het kilometerhok volgens de NDFF.

Soortgroep	Totaal	Beschermd	Overig
Vaatplanten	110		48 Rode-Lijstsoorten in uurhok
Mossen	24	-	
Korstmossen	1	-	2 ¹ Rode-Lijstsoorten in uurhok
Paddenstoelen	6	-	19 Rode-Lijstsoorten in uurhok
Vleermuizen	1	8 ² HRIV-soorten in uurhok	waarvan 3 op de Rode Lijst
Overige zoogdieren	12		3 ³ Rode-Lijstsoorten in uurhok
Broedvogels	25		waarvan 1 op Rode Lijst
Wintervogels	64		
Amfibieën	2	5 algemene soorten in uurhok	
Reptielen	niet		(niet uit uurhok bekend)
Vissen	4		2 ⁴ Rode-Lijstsoorten in uurhok
Dagvlinders	17	3 ⁵ WnbA-soorten in uurhok	3 ⁶ Rode Lijst-soorten in uurhok
Libellen	18		4 ⁷ Rode-Lijstsoorten in uurhok
Overige ongewervelden	37		

4.2 Landschap, plangebied en beschermde gebieden

Het plangebied betreft een voormalige productielocatie van waterleidingmaatschappij Vitens. Aanwezig zijn nog het markante pompgebouw, een vierkante en een ronde reinwaterkelder. De gebouwen zijn sinds 2014 niet meer in gebruik en zijn aangewezen als gemeentelijk monument⁸.

Het plangebied ligt aan het kruispunt van twee grotere ontsluitingswegen: de Overijsselselaan en de Hendrik Algrawei. Ten noorden en ten oosten daarvan ligt de bebouwing van Leeuwarden en

¹ Stoffige schotelkorst en Groot leermos (RL-KW).

² In uurhok: Tweekleurige vleermuis (RL-GE), Laatvlieger en Rosse vleermuis (RL-KW), Meervleermuis, Watervleermuis, Baardvleermuis, Gewone en Ruige dwergvleermuis.

³ Konijn, Wezel (RL-GE) en Otter (RL-VN)

⁴ Alver en Rivierdonderpad (RL-KW).

⁵ Grote vos, Keizersmantel en Rouwmantel (WnbA).

⁶ Bruin blauwtje (RL-GE), Kleine parelmoervlinder (RL-KW), Rouwmantel (RL-VN)

⁷ Bruine korenbout, Glassnijder, Vroege glazenmaker (RL-KW), Bruine winterjuffer (RL-BE)

⁸ <https://lc.nl/friesland/leeuwarden/Vitens-verkoopt-markant-pompgebouw-in-Goutum-25871135.html>

Goutum. Naar het zuiden en westen ligt het uitgestrekte en open kleiweidegebied van de voormalige Middellzee, bestaand uit zware, kalkarme klei. Het plangebied heeft een besloten karakter door de aanwezigheid van opgaande beplantingen. Het watert af op de ten zuiden daarvan gelegen polder. De sloot die de noordgrens van het plangebied vormt, is geen schouwsloot, maar vanwege een duiker onder de Overijsselselaan is onduidelijk of deze sloot nog een doorvoerfunctie heeft.

Het pompgebouw is opgetrokken uit baksteen, met platte daken van beton en betonnen elementen in de gevels. In de muren zitten ventilatiespleten en -roosters. De reinwaterkelders zijn zichtbaar als verhogingen, waarbij de toegangen op de bovenzijde opgemetseld zijn. Hier bevinden zich ventilatieopeningen waarvan het insectengaas nog geheel intact is. De kelders zelf zijn opgetrokken uit beton. De vegetatie op de verhogingen is grazig en met name op de hellingen op de zon is verschraling opgetreden. Verder is de vegetatie wat ruiger en biedt dekking aan muizen. Een groot deel van het plangebied bestaat uit grasland (algemene soorten) en verhardingen.

Er zijn in het plangebied enkele beplantingsvakken met bomen en met een rijk ontwikkelde struiklaag. Aan de noordzijde wordt het beeld sterk bepaald door de hoge populieren langs de Hendrik Algrawei net buiten het plangebied. De hier aanwezige watergang heeft een water- en oeverbegroeiing van algemene plantensoorten en is van belang als voortplantingsplek voor algemene soorten amfibieën, libellen en andere waterdieren. De sloot aan de westzijde is deels gedempt om ruimte te maken voor de nieuwe ontsluiting, waarbij een duiker het water van het resterende deel van de sloot naar de berm-sloot van de Boksumerdyk voert.

Het plangebied ligt niet in het Natuurnetwerk Nederland. De afstand tot het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied (Alde Feanen, tevens stikstofgevoelig) bedraagt acht kilometer.

4.3 Vaatplanten, (korst)mossen en paddenstoelen

In het plangebied komen algemene plantensoorten voor. Op de bomen en stenen komen algemene soorten (korst)mossen voor. Groot leermos is niet aangetroffen en uitgesloten. Stoffige schotelkorst wordt op basis van aard van de aanwezige stenen substraten⁹ niet verwacht. Beschermde en zeldzame plantensoorten zijn op basis van het veldbezoek uitgesloten. Wat betreft paddenstoelen zijn zeldzame soorten niet uit te sluiten. Er zijn soorten (bijv. Zijdeachtige beurszwam, Boomgaardvuurzwam, Levertraanzwam, Rode kleibosmelkzwam) die in relatie tot bomen en struiken voorkomen. Graslandpaddenstoelen (bijv. Paarssteelschijnridderzwam) worden niet verwacht vanwege de afwezigheid van beweiding.

4.4 Vleermuizen

Het pompgebouw is van buiten en van binnen geïnspecteerd. Bij inspectie van de buitenzijde bleek dat er ventilatieopeningen zijn die toegang geven tot de binnenzijde van het gebouw.

---

⁹ Van Herk & Aptroot (2004) geven aan: veel op graniet van Hunebedden. Verder op tufsteen en baksteen van oude kerken, vooral op muren die geëxposeerd zijn op het noorden.

Daarom is de binnenzijde geïnspecteerd op vleermuizen en vleermuisssporen. Deze zijn niet aangetroffen. De reinwaterkelders zijn van buiten niet toegankelijk voor vleermuizen vanwege de aanwezigheid van insectengaas dat achter alle roosters nog intact is. De bomen in het plangebied bevatten geen holten en spleten die geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Verblijfplaatsen in gebouwen en bomen zijn uitgesloten.

De relatieve beslotenheid van het plangebied, de afwisseling van bomen, struiken, gras en water vormen een aantrekkelijk foerageergebied voor vleermuizen. Voor zover er vliegroutes kunnen worden onderscheiden, komen de populieren langs de Hendrik Algrawei, buiten het plangebied, als landschapselement het meest in aanmerking. Het is echter mogelijk dat de niet onderzochte woningen (huisnummers 8, 12 en 14) vleermuizen onderdak bieden. In dat geval kan het groen in het plangebied van belang zijn als vliegroute, waarlangs vleermuizen heen en weer vliegen tussen verblijfplaats en foerageergebieden.

4.5 Overige zoogdieren

Op basis van het landschap zijn algemene soorten zoogdieren te verwachten, zoals (spits)muizen, Mol, Haas, Egel en kleine marters. Vaste verblijfplaatsen van soorten als Hermelijn, Konijn en Otter zijn niet aangetroffen. De greppels/slootranden in en rond het plangebied vormen geen geschikt leefgebied voor de Waterspitsmuizen. Sporen en vaste verblijfplaatsen van andere beschermde soorten zijn niet aangetroffen en op basis daarvan uitgesloten.

4.6 Vogels

In het plangebied komen algemene vogelsoorten voor. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is uitgesloten: er waren geen nesten aanwezig van bijvoorbeeld roofvogels en uilen en de onderzochte gebouwen bieden geen broedgelegenheid aan soorten als Huismus en Gierzwaluw.

4.7 Amfibieën

In het plangebied komen algemene amfibieën voor, zoals Gewone pad, Bastaardkikker/Meerkikker, Bruine kikker en Kleine watersalamander. De aanwezigheid van streng beschermde soorten is uitgesloten op basis van het biotoop en de bekende verspreiding.

4.8 Vissen

In de sloten zijn algemene vissoorten te verwachten, zoals Driedoornige en Tiendoornige stekelbaars. De Rode-Lijstsoort Alver is afhankelijk van grotere wateren en is uitgesloten. De Rivierdonderpad komt voor in heldere wateren waar steenachtige plekken zijn, zoals kanalen waarin stortstenen als oeverbescherming zijn toegepast. Daarom is de aanwezigheid van deze soort in de sloten rond het plangebied uitgesloten.

4.9 *Dagvlinders*

Er komen algemene soorten dagvlinders voor, die profiteren van de luwte, afwisseling en variatie aan inheemse planten. Voor de Rode-Lijstsoorten Bruin blauwtje en Kleine parelmoervlinder is geschikt biotoop (schraal, open, bloemrijk grasland) bijna niet aanwezig en het plangebied ligt geïsoleerd ten opzichte van de leefgebieden van deze soorten. De Rouwmantel plant zich in Nederland niet meer voort en wordt vooral gezien als trekvlinder.

4.10 *Libellen*

De sloten vormen het voortplantingsbiotoop voor algemene soorten libellen. Bijzondere omstandigheden zoals verlandingsvegetaties ontbreken. De aanwezigheid van zeldzame en beschermde soorten is uitgesloten.

4.11 *Overige soortgroepen*

In het plangebied en de directe omgeving ervan komen algemene soorten ongewervelde dieren voor. Overige beschermde soorten zijn uitgesloten op basis van de bekende verspreiding en het biotoop.

5. **Effecten**

5.1 *Werkzaamheden en uitstraling*

Het ontwerp is wat betreft vormgeving en positionering gebaseerd op de oorspronkelijke bebouwing van de locatie. Wat betreft functies gaat het om woon- en kantoorruimtes, ontvangstgebouw met horeca en filmzaal, werkplaats, leslokalen, berging en parkeergelegenheid. Eén van de reinwaterkelders krijgt de functie van warmteopslag. Aanvullend op de bestaande ontsluiting op de Overijsselseweg is inmiddels een nieuwe ontsluiting op de Boksumerdyk gerealiseerd. Het uitgangspunt voor buitenverlichting is dat de locatie zo weinig mogelijk wordt verlicht.

Het pompgebouw wordt geschikt gemaakt voor gebruik als kantoor en woning. Op de vierkante reinwaterkelder wordt de werkplaats met leslokalen gebouwd. Ten behoeve van de nieuwe gebouwen wordt de grond bouwrijp gemaakt en worden funderingswerken uitgevoerd. Langs de sloten komen natuurvriendelijke oevers om de waterbergingscapaciteit te vergroten. Er hoeven geen bomen en beplantingen te worden gekapt.

Als gevolg van de werkzaamheden wordt de bodem ter plaatse verstoord en vindt uitstraling plaats van met name geluid, trillingen en stof. Gezien de afstand tot stikstofgevoelige natuurgebieden en de omvang van het project zijn overschrijdingen van stikstof in Natura 2000-gebieden niet te verwachten. Er is van uitgegaan dat de werkzaamheden overdag plaatsvinden en dat er tijdens de bouwperiode 's nachts geen verlichting wordt gebruikt.

In de gebruiksfase zal er meer activiteit plaatsvinden op de locatie ten opzichte van de huidige situatie. Er zullen vaker mensen op de locatie zijn en er zal een beperkte uitstraling zijn van verlichting door de ramen en buitenverlichting.

5.2 Effecten op natuurgebieden

De werkzaamheden en activiteiten hebben een lokale uitstraling. Negatieve effecten ten aanzien van Natura 2000 en het NatuurNetwerk Nederland zijn uitgesloten.

5.3 Effecten op vogels

Bij werkzaamheden tijdens de broedperiode kunnen nesten van vogels worden verstoord. De werkzaamheden kunnen het beste uitgevoerd worden buiten de broedperiode. Tijdens de broedperiode mogen alleen werkzaamheden plaatsvinden als vastgesteld is dat er geen vogels broeden. Er worden geen jaarrond beschermde nesten verstoord.

5.4 Effecten op vleermuizen

Er gaan geen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Als gevolg van de nieuwe inrichting en het nieuwe gebruik is er waarschijnlijk meer lichtuitstraling. Nachtelijke verlichting kan een negatief effect op foeragerende vleermuizen en vleermuizen die het plangebied als vliegroute gebruiken. Uitgangspunt bij de effectenbeoordeling is dat het plangebied zo weinig mogelijk wordt verlicht. Dit gebeurt door in de eerste plaats buitenverlichting zo weinig mogelijk toe te passen en alleen de oppervlakken te belichten waar licht nodig is. Dit betreft verharde oppervlakken, terwijl vleermuizen juist bij de begroeiing, met name boven de grasvelden, bij de beplantingen en boven de watergangen foerageren. Negatieve effecten op foerageergebieden en vliegroutes zijn daarom uitgesloten.

5.5 Effecten op overige soorten

Op de plek van de werkzaamheden worden algemene plant- en diersoorten tijdelijk verstoord. Voor allerlei plant- en diersoorten zijn de oevers van de sloten en greppels een belangrijk leefgebied. Daar wordt niet gewerkt, zodat deze randen in stand blijven. Negatieve effecten op overige bedreigde en beschermde plant- en diersoorten zijn uitgesloten.

---

6. Conclusies en advies

Er zijn geen vervolgstappen nodig ten aanzien van beschermde soorten. Wel is het van belang om rekening te houden met broedende vogels:

De bouw- en aanlegwerkzaamheden kunnen broedende vogels verstoren. Dit is verboden en daarvoor is ook geen ontheffing mogelijk. Verstoring van broedende vogels kan eenvoudig worden voorkomen door het bouwrijp maken en bouwen uit te voeren buiten de broedperiode, indicatief 15 maart-15 juli. Bij werkzaamheden in de broedperiode moet voldoende afstand gehouden worden tot de opgaande beplanting waarin vogels broeden. Ook in de oevers van de sloten kunnen vogels broeden. Geadviseerd wordt om werkzaamheden in de broedperiode te laten begeleiden door een ecooloog zodat verstoring van nesten wordt voorkomen.

Tenslotte geldt een algemene zorgplicht. Het verstoren, verwonden of doden van dieren (en planten) moet zoveel mogelijk worden voorkomen. Wanneer er bijvoorbeeld amfibieën worden aangetroffen op de bouwplaats kunnen deze het beste worden opgepakt en verplaatst naar een plek in de omgeving, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
